Nurmijärven kunnan talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027-2029

Kunnanhallitus 19.10.2026 § 140

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tasapainon arvioinnissa huomioidaan tarvittaessa taseeseen edellisiltä tilikausilta muodostuneet ylijäämät. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan edellyttämät määrärahat ja tuloarviot ja siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029 on valmisteltu kunnanhallituksen 15.6.2026 § 85 päättämän talousarviokehyksen pohjalta. Talousarviokehyksessä on huomioitu kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset, hankintasopimusten indeksikorotukset ja muut tiedossa olevat muutokset vuoden 2026 talousarvioon verrattuna. Vuodelle 2027 ei ulotu voimassa olevan kestävän kasvun NUUKA-ohjelman toimenpiteitä. Uuden kestävän kasvun ohjelman valmistelu on käynnissä, mutta sen toimenpiteet huomioidaan vasta tulevien vuosien talousarvioissa.

Kunnanhallitus on kehyksessä päättänyt talousarviovalmistelulle seuraavat lähtökohdat:

1. Kunnan ulkoisten toimintamenojen kasvu rajataan 2,0 prosenttiin. Käyttötalouden budjetoinnissa huomioidaan kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset, hankintasopimusten indeksikorotukset ja muut tiedossa olevat muutokset vuoden 2026 talousarvioon verrattuna.
2. Vuoden 2027 bruttoinvestoinnit ovat enintään 43,5 milj. euroa sisältäen liikelaitokset.
3. Kunnallisveroprosenttiin tai kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä muutoksia vuodelle 2027. Taloussuunnitelma on laadittu 7,90 kunnallisveroprosentilla ja vuoden 2026 tasoisilla kiinteistöveroprosenteilla.

Kunnan toimialat ja liikelaitokset ovat valmistelleet talousarvioehdotuksensa kunnanhallituksen antaman kehyksen mukaisesti syyskuun aikana.

Kunnanjohtajan talousarvioesityksessä käyttötalouden nettomenojen taso vuodelle 2027 ylittää kunnanhallituksen antaman kehyksen 0,7 milj. eurolla. Ylitykseen vaikuttaa erityisesti tilavuokratuottojen pieneneminen ja palvelujen ostojen kasvu. Myös tulorahoituksen ja rahoituserien osalta arviot ovat tarkentuneet. Verotulojen kokonaisuus on heikentynyt 0,2 milj. euroa kehykseen nähden, ja heikennys selittyy pitkälti kiinteistöveroennusteen laskusta. Valtionosuusrahoitus on heikentynyt kehykseen verrattuna 3,5 milj. euroa. Valtionosuusrahoituksen heikentymistä selittää kevään ennakollisessa valtionosuuslaskelmassa ollut virhe, sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksien alhaisempi taso. Rahoitustuottojen ja -kulujen taso on parantunut 0,3 milj. euroa kehykseen nähden ja poistojen arvio on heikentynyt 0,3 milj. euroa. Tilikauden tulos muodostuu 9,7 milj. euroa negatiiviseksi muodostaen 9,4 milj. euroa alijäämää.

Taloussuunnitelma 2027–2029 on kuntalain edellyttämällä tavalla tasapainossa, sillä taseeseen kertynyt ylijäämä yhdessä vapaaehtoisten varausten ja poistoeron kanssa pitää kunnan taseen ylijäämäisenä koko suunnitelmakauden ajan. Suunnitelmavuosien kustannus- ja tulokehitykseen sekä omaisuuden myyntitulojen toteutumiseen liittyy kuitenkin huomattavia epävarmuuksia.

Taloussuunnitelmaan vuodelle 2028 sisältyy Sudentullin työpaikka-alueen tontin myynnistä arvioitu kertaluonteinen luovutusvoitto. Tulon toteutumiseen liittyy epävarmuutta asemakaavasta tehdyn valituksen vuoksi. Mikäli kauppa ei toteudu suunnitelmakaudella, kunnan talouden tasapaino muodostuu suunnitelmassa esitettyä heikommaksi.

Nurmijärven kunnan taloudelliset lähtökohdat kaudelle 2027–2029

Kunnan taloudelliset lähtökohdat suunnitelmakaudelle 2027–2029 eivät ole isossa kuvassa muuttuneet merkittävästi. Sote-uudistuksen myötä kunnan käyttötalouden nettomenot ja tulorahoitus ovat puolittuneet, mutta suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut huomattavasti vanhojen vastuiden säilyttyä. Kunnan taseessa on edelleen puskurina aiemmilta tilikausilta kertynyttä ylijäämää, joka tuo iskunkestävyyttä taloudellisesti heikkojen vuosien varalle. Tulevien vuosien velkaantuminen on edelleen kunnan talouden suurin yksittäinen haaste. Suomen heikko talous- ja työllisyyskehitys vaimentaa verotulojen kasvua ja kasvattaa työllisyydenhoidon kustannuksia.

Kunnassa on tehty pitkäjänteistä työtä kestävän talouden eteen. Nykyinen kestävän kasvun NUUKA-ohjelma päättyy vuoden 2026 lopussa. Kunnan talouden pitkän aikavälin tasapainon varmistamiseksi valmistellaan uutta kestävän kasvun ohjelmaa vuosille 2027–2029. Tavoitteena on tunnistaa pysyviä toimenpiteitä, joilla vahvistetaan taloudellista kestävyyttä, hillitään velkaantumista ja turvataan laadukkaiden palvelujen järjestäminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kunnan käyttötalousmenot ovat kohonneet aiempina vuosina noudattaen yleistä kuntatalouden kehityssuuntaa. Kustannustasoa nostavat erityisesti kunta-alan palkkaratkaisu, työttömyysetuuksien kuntaosuuden kasvu, väistötilakustannukset sekä palvelujen ja hankintojen hintakehitys. TE-palvelujen siirto kuntien vastuulle lisäsi kuntien roolia suhdannevaihteluiden vaikutusten kantajana, ja kustannusten sekä rahoituksen tasoon liittyy edelleen epävarmuutta.

Tulorahoituksen kehitys ei riitä kattamaan käyttötalouden ja investointien kasvua. Verotulojen ennustetaan kasvavan, mutta valtionosuudet pienenevät vuonna 2027 edellisvuoden ennusteeseen nähden. Suurten koulu- ja päiväkoti-investointien vuoksi investointien tulorahoitus jää selvästi tavoitetasosta ja lainakanta kasvaa suunnitelmakaudella.

Nurmijärven palvelutuotannon menopaineiden ennustetaan pitkällä aikavälillä säilyvän korkeina. Kasvavan kehyskunnan palvelutarpeissa esiintyy alueellista ja ajallista vaihtelua, johon kunnan tulee varautua. Väestönkasvu jatkuu ennusteen mukaan maltillisena, mutta palvelujen paikallinen kysyntä ja tuen tarpeet eivät kehity suoraviivaisesti väestömäärän mukana.

Keskeisenä haasteena on sovittaa palveluverkko ja palvelutuotanto muuttuvaan kysyntään. Palvelutuotantoa tulee tehostaa ja tilakapasiteettia hyödyntää järkevästi kunnan eri alueilla siten, että palvelujen tarjonta vastaa mahdollisimman hyvin kysyntää ja toimintaa voidaan järjestää riittävän kokoisissa yksiköissä. Palvelurakenteen tulee olla taloudellisesti kestävällä pohjalla, eikä verorahoitusta ole perusteltua kohdentaa kysyntää suuremman kapasiteetin ylläpitämiseen samalla, kun kunnan velkaantuminen jatkuu.

Vaikka kunnan taloustilanne on haastava, kunta investoi suunnitelmakaudella merkittävästi peruspalveluihin ja elinvoimaan. Investoinnit kohdistuvat erityisesti koulu- ja päiväkotiverkkoon

sekä kunnallistekniikkaan. Kunnan hyvä sijainti ja elinvoiman kehittämiseen liittyvät hankkeet muodostavat edelleen vahvan perustan tulevalle kasvulle.

Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 perustelut

Palvelutuotannon nettomenot ovat vuonna 2027 noin 135,2 milj. euroa. Nettomenot kasvavat vuoden 2026 tilinpäätösennusteesta noin 5,5 milj. euroa eli 4,3 prosenttia. Kasvuun vaikuttavat erityisesti henkilöstökulujen nousu, työllisyydenhoidon kustannukset, väistötilakustannukset ja palvelujen ostot. Kunta-alan palkkaratkaisu sisältää vuonna 2027 yleiskorotuksen sekä järjestely- ja kehittämisohjelmaeriä.

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän 69,3 milj. euroa ja toimintakuluja 206,1 milj. euroa. Valmistus omaan käyttöön huomioiden toimintakatteeksi muodostuu -135,2 milj. euroa.

Kuntaliiton ennusteen ja kunnan oman väestöennusteen pohjalta vuoden 2027 verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 125,2 milj. euroa, joka on 5,6 milj. euroa kuluvan vuoden tilinpäätösennustetta enemmän. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2028 129,3 milj. euroa ja vuonna 2029 134,6 milj. euroa. Taloussuunnitelma on laadittu 7,90 kunnallisveroprosentilla ja vuoden 2026 tasoisilla kiinteistöveroprosenteilla. Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2027 31,1 milj. euroa, mikä on noin 2,0 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2026 tilinpäätösennusteessa. Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2028 34,1 milj. euroa ja vuonna 2029 34,9 milj. euroa. Suunnitelmavuosien valtionosuuksiin liittyy edelleen epävarmuutta valtiontalouden sopeutustoimien, indeksiratkaisujen ja mahdollisten järjestelmämuutosten vuoksi.

Verotulojen, valtionosuuksien sekä rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen vuoden 2027 vuosikatteeksi muodostuu 19,1 milj. euroa. Vuosikate on vuonna 2028 arviolta 45,3 milj. euroa ja vuonna 2029 26,2 milj. euroa. Vuoden 2028 vuosikatetta vahvistavat merkittävät Sudentullin alueeseen liittyvät ennakoidut maanmyyntitulot.

Poistojen ja arvonalentumisten arvioidaan olevan 28,8 milj. euroa vuonna 2027, 31,8 milj. euroa vuonna 2028 ja 33,5 milj. euroa vuonna 2029. Tilikauden tulos on vuonna 2027 noin 9,7 milj. euroa alijäämäinen ja poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden alijäämä noin 9,4 milj. euroa. Vuonna 2028 talous on kertaluonteisten maanmyyntitulojen vuoksi ylijäämäinen, mutta vuonna 2029 jälleen alijäämäinen.

Taloussuunnitelmassa kunnan bruttoinvestointitaso on vuonna 2027 43,3 milj. euroa, vuonna 2028 51,1 milj. euroa ja vuonna 2029 48,3 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin ei ole arvioitu suunnitelmakaudelle. Nettoinvestoinnit ovat vuonna 2027 noin 40,7 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta on vuonna 2027 noin 23,6 milj. euroa negatiivinen. Lainakannan arvioidaan kasvavan vuoden 2027 lopussa noin 227,0 milj. euroon. Vuonna 2028 toiminnan ja investointien rahavirta paranee Sudentullin arvioitujen myyntitulojen vuoksi, mutta vuonna 2029 rahavirta heikkenee jälleen kasvavien investointimenojen takia. Vuoden 2029 lopussa lainakannan ennakoidaan olevan noin 251,0 milj. euroa.

Liitteenä talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää:

1. hyväksyä osaltaan vuoden 2027 talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2029 ja esittää sen edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi,

2. vahvistaa tilivelvolliset viranhaltijat vuodelle 2027 sekä sitovuus- ja täytäntöönpano-ohjeet talousarviokirjan mukaisesti ja esittää nämä edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi sekä

3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset talousarviokirjaan.

Valmistelija

talousjohtaja Erno Kontio, erno.kontio(at)nurmijarvi.fi
taloussuunnittelupäällikkö Saana Ruotsala, saana.ruotsala(at)nurmijarvi.fi
hallintojohtaja Katja Vuorinen, katja.vuorinen(at)nurmijarvi.fi
sivistysjohtaja Tiina Hirvonen, tiina.hirvonen(at)nurmijarvi.fi
tekninen johtaja Juha Oksanen, juha.oksanen(at)nurmijarvi.fi

Käsittely

Käsittely

Konsernipalvelut (+ henkilöstösuunnitelma) ss. 24–34 ja s. 115

Riikka Raekannas ilmoitti esteellisyydestä (palvelussuhdejäävi Onnenkimpale ry; hallintolaki 28.1 § kohta 4) osallistua Onnenkimpale ry:n avustusta koskevaan käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Ympäristötoimiala (+ henkilöstösuunnitelma) ss. 54–66 ja s. 116

Virpi Räty teki Tarleena Takalo-Eskolan, Tuuli Sandelinin ja Juhani Vuorisalon kannattamana seuraavan muutosesityksen:
Sivut 54–55: Kaavoituksen henkilöstöresurssien vahvistaminen
Esitän, että Nurmijärven kuntaan palkataan yksi uusi kaavoittaja, jonka tehtävänä on ensisijaisesti edistää taajamien täydennysrakentamiseen liittyvien kaavahankkeiden valmistelua. Kaavahankkeiden edistämiselle asetetaan vuosittaiset mitattavat tavoitteet, joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan. Saavutettujen tulosten perusteella arvioidaan myös tehtävän jatkotarvetta määräaikaisuuden päättyessä.

Tehtävän vuosittaiset henkilöstökustannukset ovat n. 70 000 euroa, joista 35 000 euroa katetaan toimialan sisäisillä määrärahojen kohdennuksilla ja toiminnan tehostamisella.

Esitän 35 000 euron vuotuista lisämäärärahaa vuosille 2027–2029. Tehtävä perustetaan määräaikaisena ainakin alkuvaiheessa, ja sen jatkotarvetta arvioidaan saavutettujen tulosten perusteella.

Perustelut:
Nurmijärven uudessa kuntastrategiassa kasvun painopisteeksi on asetettu taajamien ja kylien täydennysrakentaminen. Strategisen tavoitteen toteutuminen edellyttää kuitenkin kohdennettuja kaavoitusresursseja.

Tällä hetkellä kaavoituksen työmäärä on suuri, ja erityisesti yritystonttien kaavoitus on asetettu etusijalle. Tämä on tärkeää kunnan elinvoiman ja yritystoiminnan edistämiseksi, mutta samalla taajamien täydennysrakentamiseen liittyvien pienempien kaavahankkeiden eteneminen on haastavaa.

Täydennysrakentaminen on myös taloudellinen kysymys. Olemassa olevan kunnallistekniikan, palveluverkon ja infrastruktuurin tehokkaampi hyödyntäminen mahdollistaa kasvua ilman kalliista infrarakentamista. Lisäksi kaavoituksen nopeutuminen voi edistää tonttien myyntiä, asuntorakentamista ja kunnan verotulojen kasvua.

Koska käsittelyn aikana oli tehty kannatettu muutosesitys, josta kunnanhallitus ei voinut olla yksimielinen, puheenjohtaja määräsi pidettäväksi nimenhuutoäänestyksen seuraavasti
JAA = esittelijän pohjaesitys
EI = Rädyn muutosesitys

Äänestyksen tulos
JAA 5 (Lakee, Niinimäki, Santala, Toivonen, Rantala)
EI 5 (Räty, Sandelin, Takalo-Eskola, Vuorisalo, Hägg)
POISSA 1 (Suhonen)

Äänten mentyä tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisi, joten kunnanhallitus hyväksyi Rädyn muutosesityksen äänin 5 JAA – 5 EI – 1 POISSA.

Tytäryhteisöjen talousarvioesitykset kokonaisuutena ss. 101–110
Juhani Vuorisalo poistui kokouksesta esteellisenä (hallintolaki 28.1§ 5 kohta; yhteisöjäävi, Nurmijärven Sähkö Oy:n hallituksen jäsen) Nurmijärven Sähkö Oy:n asian käsittelyn ajaksi.

Erno Kontio poistui kokouksesta esteellisenä (hallintolaki 28.1§ 5 kohta; yhteisöjäävi, Nurmijärven Kodit Oy:n hallituksen jäsen) Nurmijärven Kodit Oy:n asian käsittelyn ajaksi.

Saana Ruotsala poistui kokouksesta esteellisenä (hallintolaki 28.1§ 5 kohta; yhteisöjäävi, Rajamäen Uimahalli Oy:n hallituksen jäsen) Rajamäen Uimahalli Oy:n asian käsittelyn.

Päätös

Kunnanhallitus päätti:

1. hyväksyä osaltaan vuoden 2027 talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2029 ja esittää sen edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi seuraavalla muutoksella

Ympäristötoimiala (+ henkilöstösuunnitelma) ss. 54–66 ja s. 116

Lisätään 35 000 euron vuotuinen lisämäärärahaa vuosille 2027–2029 kaavoituksen henkilöstöresurssien vahvistamiseen (s. 54–55),

2. vahvistaa tilivelvolliset viranhaltijat vuodelle 2027 sekä sitovuus- ja täytäntöönpano-ohjeet talousarviokirjan mukaisesti ja esittää nämä edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi sekä

3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset talousarviokirjaan.

Riikka Raekannas poistui esteellisenä kokouksesta Onnenkimpale ry:n avustusta koskevaan käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 14.27–14.33.

Juhani Vuorisalo poistui esteellisenä kokouksesta Nurmijärven Sähkö Oy:n asian käsittelyn ajaksi klo 15.45–15.47.

Erno Kontio poistui kokouksesta esteellisenä Nurmijärven Kodit Oy:n asian käsittelyn ajaksi klo 15.45–15.49.

Saana Ruotsala poistui kokouksesta esteellisenä Rajamäen Uimahalli Oy:n asian käsittelyn ajaksi klo 15.45–15.49.

Esitys

Kunnanvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2027 talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2029

2. vahvistaa tilivelvolliset viranhaltijat vuodelle 2027 sekä sitovuus- ja täytäntöönpano-ohjeet talousarviokirjan mukaisesti sekä

3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset talousarviokirjaan.

Päätös